

СУТНІСТЬ ОБЛІКУ І ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Гордій В. О., студент

Науковий керівник: Майстер Л.А., к. е. н., доцент

Вінницький торговельно економічний інститут

Київського національного торговельно економічного університету

Без перебільшення можна сказати, що облік валютних операцій є чи не найскладнішою частиною бухгалтерського обліку, яка викликає багато питань під час їх обліку на підприємстві. А особливо все це ускладнило зміни в законодавстві з 2014 року. НБУ під час кризи 2014-2015 рр. був змушений застосувати обмеження руху іноземних грошових коштів. В цей період було введено надзвичайні заходи: введено максимальний ліміт вилучення готівки у іноземній валюті, зобов'язання експортерів продати 100 % надходжень від валюти, через певний проміжок часу цей ліміт знижено до 75 %, плюс три дні на резервування при купівлі іноземної валюти. В цей час в Україні стало важко вести бізнес і робити транзакції а отже, місцевий бізнес став мати низьку конкурентоспроможність у світі.

Порядок здійснення операцій в іноземних валютах бухгалтерського обліку регулюється П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів». Особливою рисою цих операцій вважається те, що гривневий еквівалент зарубіжної грошової одиниці і заборгованості в зарубіжній грошовій одиниці кожен день змінюється. Це пов'язано зі змінами валютного курсу. Якраз в цьому полягає першопричина існування бухгалтерського обліку операцій в іноземній грошовій одиниці особливого об'єкта - курсової різниці. Курсова різниця – це різниця в сумах валютної виручки або платежів, що виникає в результаті зміни курсу національної валюти по відношенню до іноземної з моменту укладення угоди до моменту платежів по торгово-економічним операціям [1].

У момент початкового визнання операції в зарубіжній грошовій одиниці відображаються в бухгалтерському обліку в гривнях шляхом перерахунку суми в іноземній грошовій одиниці з використанням валютного курсу, який діяв на дату здійснення операції.

Операції в зарубіжній грошовій одиниці при початковому визнанні відображаються:

- з використанням валютного курсу на початок дня дати втілення операції (дати визнання активів, зобов'язань, власного грошових коштів, прибутків і витрат);

- операції з безготівкових розрахунків в сумі, конкретної в документах банку, з урахуванням індивідуальностей використання банком валютного курсу на дату втілення операції, в разі якщо це не суперечить вимогам податкового і митного законодавства в частині використання валютного курсу.

Після чого грошовий напрямок змінюється, власне що вимагає відповідного відблиску заміток балансу в зарубіжній грошовій одиниці.

Для бухгалтерського обліку операцій, пов'язаних з рухом валюти використовуються такі субрахунки [1]:

- 302 "Готівка в іноземній валюті" - надходження грошових коштів в касу і вибуття їх з неї;
- 312 "Поточні рахунки в іноземній валюті";
- 314 "Інші рахунки в іноземній валюті";
- 316 "Спеціальні рахунки в іноземній валюті";
- 333 "Грошові кошти в дорозі в національній валюті" - з цього приводу не валютний але він активно використовується в відображенні подібних операцій;
- 334 "Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті".

Під час обліку таких операцій часто виникають проблеми через курсові різниці, які відображаються в складі доходів або витрат, в залежності від того як різниця вийшла: позитивна чи негативна. Для їх відображення використовуються такі субрахунки:

- 714 "Дохід від операційної курсової різниці";
- 945 "Втрати від операційної курсової різниці";
- 744 "Дохід від неопераційної курсової різниці";
- 974 "Втрати від неопераційної курсової різниці"

Зміни починаючи з 2019 року в законодавстві зробили певні позитивні фактори в операціях в зарубіжній валюті, зокрема, такі [2]:

1) Скасування контролю за банківськими операціями осіб, в разі якщо сума цих операцій не вище за еквівалент 150 000 гривень, охоплюючи покупку закордонної грошової одиниці в напрямок 1 робочого дня в межах позначеного ліміту, покупку банківських металів, одержання зарубіжних грошових одиниць без застосування поточного рахунку.

2) Спрощення процедури валютообмінних операцій.

3) Було продовжено терміни розрахунків за зовнішньоекономічними контрактами з 180 до 365 днів.

4) З 1 березня 2019 року ліміт обов'язкового продажу валютної виручки був зменшений з 50 % до 30 %.

5) Дозволяється відкривання рахунків за етапом і перерахування на ці рахунки зарубіжних грошових одиниць, а ще ймовірність інвестування за кордон без отримання персональної валютної ліцензії в межах ліміту в 2 млн євро в рік.

6) Розширено можливість інвестування для іноземного інвестора.

7) Дозволено відкривати поточні банківські рахунки як у гривні, так і у іноземній валюті. Раніше такого не було і це значно знижувало інвестиційну привабливість українських ринків для іноземних партнерів.

8) Підвищено ліміт дивідендів до 7 млн. євро на місяць для репатріації.

9) Дозволено додаткові можливості щодо зарахування зарубіжної валюти на інвестиційний рахунок для іноземного інвестора в іноземній валюті та перерахування гривні з-за кордону на всі рахунки такого інвестора в Україні

У нинішніх економічних умовах операції в іноземній валюті супроводжується появою ряду специфічних характеристик, які певним чином змінюють їх суть і вимагають належного регулювання у залежності від законодавства і політичного стану в країні. Єдине, що було довгий час стабільного це облік таких операцій, адже в Україні регулювання здійснюється згідно П(С)БО, а воно відрегульовано згідно М(С)БО.

Література.

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. N 193.: веб-сайт. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00>

2. Закон України «Про валюту і валютні операції» № 30, від 21.06.2018, веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/2473-19>